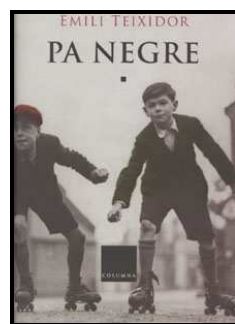

CLUB DE LECTURA

Emili Teixidor

Pa negre

Divendres, 29 de maig de 2008
a les 20:00h

Ens acompanyarà l'autor de l'obra:
Emili Teixidor

FIGUERES
CCC'09
Capital de la Cultura Catalana

BIBLIOTECA FAGES DE CLIMENT

FIGUERES

amb la col·laboració de

Generalitat de Catalunya
Institució de les Lletres Catalanes

Autor

Emili Teixidor

Qui sóc i per què escric.

I per què escric, em demanen. Hi ha moltes raons. I, a més a més, suposo que la resposta seria diferent si aquesta pregunta me l'haguessin fet en diferents etapes de la meva vida. En un primer moment, el de la primera joventut, per exemple, suposo que hi ha el repte de conèixer i explorar les pròpies habilitats i de donar-se a conèixer per contrastar la imatge que et fas de tu mateix amb la imatge que es fan els altres de tu. Exactament el contrari del que busco a aquestes altures de la vida. Ara, diria que llegeixo i escric per seleccionar i acumular una antologia personal d'imatges tretes de llibres, vivències, personatges, escenes, frases, paraules... que d'alguna manera exerceixen un poder de fascinació i tenen un significat especial per a nosaltres. Potser són les imatges primordials que —segons diuen— desfilen al cervell de les persones que es troben en imminent perill de mort i que resumeixen en un instant tota la seva vida. A la meva infantesa deien això dels nedadors temeraris que es ficaven als trossos més perillosos del riu Ter i s'ofegaven arrossegats pels remolins subterranis. A mi aquestes xerrameques em semblaven històries pietoses per amagar als infants la crueltat d'una mort sobtada. ¿Qui, em deia jo, dels ofegats de veritat ha pogut explicar què li passa pel cap en el moment de perdre la vida?

En canvi, sí crec en una col·lecció particular d'imatges essencials que anem recollint al llarg del viure, de fragments de ficció seleccionats i conservats amorosament a la nostra biblioteca interior. Són les imatges a les quals recorrem en certs moments per descobrir el significat de les nostres vides, com si la plenitud del viure es concentrés en aquest ram d'imatges precioses, com si només elles tinguessin el poder de concentrar en un tot perfecte les poderoses veritats i els fabulosos mites que ens il·luminen i ens proporcionen la força per tirar endavant. Són els fets que hem viscut, la nostra experiència personal, i els fets que hem descobert en l'art, la literatura, i aquesta

conjunció sembla expressar els nostres desitjos, les nostres esperances més fondes. Hi ha qui diu que una vida plena i feliç només és possible si ens trobem en sintonia, de ple acord, potser fins i tot en comunió, amb aquestes imatges simbòliques.

¿Qui va dir que la literatura, en el fons, en l'arrel, conserva el costum preverbal d'ajudar-nos a construir móns, un hàbit en gran part visceral, emocional, tan personal i transferible que sovint s'allunya molt de les interpretacions purament lingüístiques?

Aconseguir aquestes descàrregues imaginàries de diferent intensitat és el que em mou a escriure. I cal dir que depenen tant de la capacitat de l'escriptor com de la capacitat receptiva del lector. Però en els millors casos, en els millors llibres, escrits o llegits, sobretot en els llibres de la infància i primera joventut, trobem unes qualitats que els fa especialment preciosos per ser guardats a la memòria. Aquesta és una de les gratificacions d'escriure per a infants i joves. N'hi ha moltes més, com és la de descobrir, a poc a poc, les regles d'un gènere nou. Però tornem al món imaginari que fa preciosos certs llibres o certes imatges descobertes en les seves pàgines: penso que hi ha un misteri o secret que ens toca a tots, grans i petits, i és la intuïció de les immenses possibilitats de futur que tenen aquests anys, de manera que la seriositat i fins i tot la tristesa dels adults no seria altra cosa que la consciència de la pèrdua o el balafament d'aquesta primera força original.

Aquestes imatges, aquests llibres, tenen també una funció alliberadora. La capacitat d'ajudar-nos a escapar de situacions concretes que ens aclaparen. No hi ha res més frustrant que la impossibilitat d'escapar, de fugir. Hi ha també qui diu que un adult no és res més que algú que ha perdut la capacitat d'imaginar, de fugir, de fabular... Una literatura i una pedagogia massa racionalistes han anul·lat en bona part aquest sentit de meravella, fantasia, fabulació..., i per això el dipòsit d'imatges acumulades al llarg de lectures o vivències —en què ens hauríem de reconèixer i per les quals ens hauríem de valorar— és cada cop més pobre. La urgència dramàtica del viure i la ferocitat de l'existència semblen amenaçar el cabal de meravelles acumulades als nostres primers anys. Però la reserva d'aquestes possibilitats i la confiança indestructible en la consecució dels desitjos expressats per aquestes imatges o frases, situacions o personatges, és segurament l'única cosa que pot mantenir-nos solament esperançats i amb forces en els anys difícils, si no l'única que ens pot mantenir vius de veritat.

Hi ha moltes més raons per escriure i llegir, i més per als lectors novells, però encara que només aconseguís una petita part de les raons exposades, ja em donaria per satisfet i recompensat.

Escrit extret de Lletra. La literatura catalana a Internet (UOC).

<http://www.uoc.edu/lletra/noms/eteixidor/index.html>

Obra

Oriol Izquierdo

Un torrent verbal. Elogi del *Pa negre* d'Emili Teixidor

He de confessar que em produeix una satisfacció especial poder fer aquest elogi d'Emili Teixidor, l'autor de *Pa negre*, el llibre publicat l'any passat que el jurat de la Lletra d'Or ha considerat mereixedor d'aquesta rara distinció que tenim l'honor i el deure de continuar

I això, ja em perdonaran els companys del jurat aquest to confessional, perquè Emili Teixidor és per a mi una mica un mestre. No només perquè, com tants fills dels anys seixanta, entre les primeres lectures que vaig fer de nen i adolescent hi havia les seves històries i els seus personatges, les novel·les juvenils que ell signava. També perquè l'atzar va fer que m'estrenés fent d'editor amb una novel·la seva, *Retrat d'un assassí d'ocells*, i que, a partir d'aleshores, establíssim una relació que goso qualificar — si m'ho permetes, Emili— d'amistat. L'Emili també era aleshores, a més, editor, i gràcies a ell vaig aprendre algunes coses de l'ofici que de moment, si no us sap greu, em quedaré per a mi.

Aquell *Retrat d'un assassí d'ocells*, el 1988, començava a desplegar amb contundència l'univers literari que a *Pa negre* culmina en una obra, deixeu-m'ho dir així, modestament mestra. Abans, el 1979, aquell univers havia començat a prendre cos en

els contes de *Sic transit Gloria Swanson*, i el 1999 encara va continuar amb una novel·la que obtindria el premi Sant Jordi, *El llibre de les mosques*.

Pot semblar que dic que Emili Teixidor escriu sempre la mateixa novel·la, la mateixa història. Potser sí. Però a mi això no m'importa, perquè la seva veu narrativa em sedueix i perquè aquest univers m'atrau, de vegades com sol atraure el buit als qui sentim vertigen: l'atracció del que hauríem de rebutjar, l'efecte de succió del mirall que ens retorna la imatge menys amable de nosaltres mateixos, el monstre que amaguem dins. La veu d'Emili Teixidor té el mateix efecte que aquest mirall.

Pa negre se situa en l'escabrosa postguerra, en un ambient de boira i en clau de drama fabril i rural, un drama on s'entrecreu la memòria personal i les històries, de vegades les llegendes, aplegades d'aquí d'allà. Construeix un territori mític, ubicat a la comarca d'Osona, que no és només un espai físic. És l'espai moral del nen que endevina el món adult, l'espai moral de l'adolescent, l'espai de la iniciació a la vida, als seus secrets, els seus misteris, el seu do i el dolor.

Emili Teixidor tria adoptar, aquesta vegada, el punt de vista d'Andreu, el narrador, un narrador innocent i inconscient, que viu pràcticament sense pares, amb el pare empresonat, la mare a la fàbrica, intentant fer-se un lloc a recer en el món que l'envolta i en el qual ha tingut, quina paradoxa, la sort d'irrompre protegit pels senyors Manubens, fins a escollir, consegüentment o no, dolorosament o no —almenys per al lector—, entre la seguretat i la rebel·lia. Però no ens hem d'entretenir ara a desgranar aspectes de l'argument de l'obra, sinó un dels elements que, per a mi, i no sóc l'únic, fa especialment singular aquesta novel·la. La força del seu llenguatge. I el paper essencial, nuclear, que té aquest llenguatge en l'evolució del personatge, en el seu procés de creixement moral. La força del llenguatge, la textura estilística de la novel·la. Ho diu el narrador: "Per primer cop vaig entendre el verí que podien contenir les paraules, i com se'ns ficaven a dins encara que no volguéssim." Ho pot experimentar el lector, des de la primera pàgina. No sóc l'únic, dic. Ho ha remarcat Ponç Puigdevall (*El País*, 20 de novembre del 2003): "Emili Teixidor aconsegueix que tota la novel·la aparegui pletòrica de so i de fúria." Ho ha remarcat Julià Guillamon (*La Vanguardia*, 12 de novembre del 2003): "Teixidor sabe de lo que habla, y maneja un catalán sensacional, del que se distancia atribuyendo los giros más característicos a la abuela, porque el narrador es un desclasado y se enfrenta a una realidad que ya no existe." També Joan Triadú (*Avui*, 18

de desembre del 2003): "Escriure", assenyala, i no diu cap obvietat, "és l'art del llenguatge."

És a través d'aquest torrent verbal que Teixidor recrea un cop més el món inevitablement feliç de la infantesa. Inevitablement feliç, ni que sigui d'una tristesa fosca, bruta, de vegades sòrdida o arnada. El món de la infantesa, de la descoberta del món, de la realitat, que vol dir la vida, el dolor i el plaer, el llenguatge.

A les acaballes de la novel·la, el protagonista s'acomiada de la mare, que l'ha baixat a veure sacrificadament a l'escola on està intern. "Quan s'allunyava pel carrer gris i poc poblat cap a l'estació, vaig tancar els ulls per no veure-la. | Encara la veig, abandonada i solitària en aquella saleta freda de visites dels escolapis, una sala amb mobles pobres..." Com ell, com l'Andreu, quantes vegades no hem tancat els ulls davant el que voldríem oblidar per, amb tot, no poder deixar-ho de veure? No és, aquesta contradicció, el que, volubles i febles, humans, ens defineix?

He dit abans que *Pa negre* és una novel·la modestament mestra. Modestament, perquè —deixa-m'ho dir així— és modestament com l'Emili fa les coses, sense aparatositat, sense efectisme. El lector comença a llegir probablement sense adonar-se'n, i avança en la lectura potser amb la sensació que és davant d'un enfilall d'històries gairebé anecdòtiques. I així, sense adonar-se'n, es troba enmig d'una història que mostra, modestament i amb mestria, el drama moral del nen que ha de triar fer-se home. Deu ser això el que permet dir d'algú que és un bon pedagog.

Pa negre és una novel·la majúscula. Un exercici de creació del món, a partir de la recreació de la memòria i del llenguatge, sense concessions, també sense estridències, crec que profundament generosa amb els lectors. Una Lletra d'Or, doncs, d'alçada. La Lletra d'Or de l'any 2004.

Gràcies, Emili, per haver-nos deixat compartir aquest *Pa negre*.

Escrit extret de Lletra. La literatura catalana a Internet (UOC).

<http://www.uoc.edu/lletra/obres/panegreteixidor/index.html>

Què hi trobareu a la nostra Biblioteca?

Literatura infantil:

- *L'amiga més amiga de la formiga Piga*. Cruïlla, 2006. **I2 51**
- *Cada tigre té una jungla*. Cruïlla, 1986. **I2 51**
- *Les cançons de la formiga Piga*. Cruïlla, 1998. **I CD CAN**
- *Els fantasmes de la biblioteca, o, La cadena secreta*. **Exclòs de préstec (Museu de l'Empordà)**.
- *La formiga Piga es deslloriga*. Cruïlla, 2005. **I2 51**
- *La formiga Piga lliga*. Cruïlla, 2006. **I2 51**
- *Petits contes d'intriga de la formiga Piga*. Cruïlla, 2005. **I2 51**
- *Quina gana que tinc!* Cruïlla, 2005. **I2 50**
- *En Ring 1-2-3 i el món nou*. Destino, 2003. **I2 16**
- *La Rosa, la roca i el llop*. Cruïlla, 2003. **I2 52**
- *Els secrets de la vida de la formiga Piga*. Cruïlla, 2003. **I2 51**
- *La volta al món de la formiga Piga*. Cruïlla, 2007. **I2 51**

Literatura juvenil:

- *Cor de roure*. Cruïlla, 1995. **JN REALISTA TEI**
- *El crim de la Hipotenusa*. Cruïlla, 2007. **I3 DETECTIUS TEI**
- *El crim del triangle equilàter*. Cruïlla, 2008. **I3 DETECTIUS TEI**
- *Dídac, Berta i la màquina de lligar boira*. La Galera, 1979. **M I3 FANTASIA TEI**
- *Els Lusíades*. Proa, 1989. **I3 CLÀSSICS CAM**
- *L'ocell de foc*. Cruïlla, 2007. **I3 AVENTURES TEI**
- *Macarabú y la hoguera de hielo*. Espasa-Calpe, 1985. **I3 FANTASIA TEI**

Novel·la

- *Laura Sants*. Columna, 2006. **N TEI**
- *El llibre de les mosques*. Proa, 2000. **N TEI**
- *Pa negre*. Columna, 2004. **N TEI**
- *Retrat d'un assassí d'ocells*. (Il·lustracions de Carme Sanglas). Proa, 1988. **CL SAN**
- *Sic trànsit Glòria Swanson*. Edicions 62, 1988. **N TEI**

Assaig i altres

- *La lectura i la vida. Com incitar els nens i els adolescents a la lectura. Una guia per a pares i mestres*. Columna, 2007. **028.5 TEI (Planta 1) / SER PARES LECTURA (Sala infantil)**
- *I Premi de Narrativa M. Àngels Anglada*. Figueres (Institut de Batxillerat Ramon Muntaner), 2004. **CL 84 PRE**

Premis

- **Joaquim Ruyra de narrativa juvenil** (1967): *Les rates malaltes*.
- **Crítica Serra d'Or de narrativa** (1980): *Sic trànsit Glòria Swanson*.
- **Literatura Catalana de la Generalitat de Catalunya d'obra de creació per a públic juvenil** (1983): *El príncep Alí*.
- **Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya** (1992): per a la seva trajectòria.
- **Crítica Serra d'Or de literatura juvenil** (1995): *Cor de roure*.
- **Premio Nacional del Ministerio de Cultura de literatura infantil y juvenil** (1997): *L'amiga més amiga de la formiga Piga*.
- **Sant Jordi de novel·la** (1999): *El llibre de les mosques*.
- **Apel·les Mestres** (2003): *En Ring 1-2-3 i el nou món* [juntament amb P. Stanton].
- **Joan Crexells** (2003): *Pa negre*.
- **Lletra d'Or** (2004): *Pa negre*.
- **Premi Nacional de Cultura de Literatura** (2004): *Pa negre*.
- **Maria Àngels Anglada** (2004): *Pa negre*.
- **Premio de Lectura de la Fundación Sánchez Ruipérez** (2005): Per un article al suplement "Cultura/s" de *La Vanguardia*.
- **Trajectòria de la Setmana del Llibre en Català** (2006): per a la seva trajectòria.

Vincles a consultar per Internet

L'autor a l'Enciclopèdia Catalana:

http://www.encyclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0065418

L'autor a Lletra:

<http://www.uoc.edu/lletra/noms/eteixidor/index.html>

L'autor al Qui és qui:

<http://cultura.gencat.net/ilc/qeq/FitxaAutors.asp?nom1=teixidor&cerca2=Cercar&quinf orm=form1&NRegistre=1&idregistre=1410>

L'autor a la Viquipèdia:

http://ca.wikipedia.org/wiki/Emili_Teixidor

Pàgina sobre l'autor de l'Ajuntament de Roda de Ter:

<http://www.rodadeter.cat/cultura/teixidor.php>

Articles sobre l'autor a Traces:

<http://traces.cbuc.es/cgi-bin/vtls.web.gateway?authority=0045-50780&conf=080000+++++++>

BIBLIOTECA FAGES DE CLIMENT

FIGUERES

amb la col·laboració de

Generalitat de Catalunya
Institució de les Lletres Catalanes